

19.8.2002

PPO-2002-L-369-53

Vapo Oy Energia
Suo ja Vesi kiinteistöyksikkö
PL 318
90101 OULU

Viite

Asia

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO MANKISENNEVAN TURVETUOTANTO-
ALUEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Vapo Oy Energia on toimittanut Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselle Mankisennevan turvetuotantoalueen ympäristövaikutusten arviointiohjelman 7.5.2002. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus toimii arviointimenettelyssä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki) mukaisena yhteysviranomaisena. YVA-lain (468/94, muutos 267/99) ja YVA-asetuksen (268/99) 6 §:n hankeluettelon kohdan 2 d mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan turvetuotantohankkeeseen, kun hankkeen yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria. Mankisennevan turvetuotantohankkeessa raja ylittyy, joten arviointimenettelyä sovelletaan.

Mankisennevan turvetuotantohankkeelle on haettava ympäristölupa ympäristönsuojelulain (86/2000) ja -asetuksen (169/2000) perusteella. Ympäristöluvan käsittelee Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto ympäristövaikutusten arviointimenettelyn päättymisen jälkeen. YVA-menettelyn aineisto sisältyy hakemusasiakirjoihin.

YHTEENVETO ARVIOINTIOHJELMASTA

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä, joita ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tarpeen tehdä sekä siitä, miten arviointimenettely järjestetään. Hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman.

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy Energia
Suo ja Vesi kiinteistöyksikkö
PL 318
90101 OULU

Hanke ja sen vaihtoehdot

Vapo Oy Energia suunnittelee Rantsilan ja Pulkkilan kunnissa sijaitsevan Mankisennevan valmistelemista turvetuotantoon ja siitä saadun turpeen tuottamista poltto-, kasvu- ja ympäristöturpeeksi. Alueelta saatavan turpeen määrä on kaikkiaan noin 2,85 milj.m³, josta polttoturvetta on noin 2,45 milj.m³ ja loput kasvu- ja ympäristöturvetta. Hankealueella on Vapo Oy:n hallinnassa maata noin 456 hehtaaria, josta tuotantokelpoista suota on noin 355 hehtaaria. Tuotantokelpoisesta alueesta noin 250 hehtaaria on jo vuonna 1981 sarkaojitettu turvetuotantoa varten. Tälle alueelle on laadittu tuotanto- ja vesiensuojelusuunnitelma vuonna 1997. Sarkaojitetun alueen lisäksi Vapo Oy:n hallinnassa on valmisteleमतonta, tuotantokelpoista aluetta noin 105 hehtaaria. Tämä alue on kokonaan metsäojitettu.

Vaihtoehdot

Nollavaihtoehdossa, eli hankkeen toteuttamatta jättämisessä alue jää nykyiseen tilaansa, pääosin sarkaojitetuksi alueeksi. Nollavaihtoehtojen hyötyjä ja haittoja tarkastellaan arviointiselostuksessa.

Turvetuotannon toteuttamisessa koko tuotantokelpoisella alueella lähtökohdiana on turvetuotantoalueen valmistelu ja tuotannon aloittaminen 355 hehtaarin suuruisella alueella. Vuonna 1997 laadittu tuotanto- ja vesiensuojelusuunnitelma päivitetään YVA –menettelyn yhteydessä ja lisäksi laaditaan tuotanto- ja vesiensuojelusuunnitelma sarkaojittamattomalle, noin 105 hehtaarin suuruiselle alueelle.

Arviointiselostuksessa esitetään hankealueen yksityiskohtainen tuotanto- ja vesiensuojelusuunnitelma, vesien johtaminen, kunnostustoimenpiteet, liikennejärjestelyt, tuotantomenetelmät ja tuotantomäärät sekä arvioidaan käytettävien poltto- ja voiteluaineiden määrä sekä syntyvien jätteiden laatu.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Mankisennevan alue kuuluu Siikajoen keskiosan ja Kurranojan valuma-alueeseen. Siikajoen vesistöalueella Vapolla oli vuonna 2001 tuotantokuntoisia alueita noin 1610 ha ja kuntoonpanossa 60 ha. Tuotannosta poistuneita alueita on noin 170 ha.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavassa (1993) ja maakuntakaavaluonnoksessa (2001) alue on varattu turvetuotantoon.

LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Kannanottoja ja lausuntoja toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä 8 kpl.

Seuraavassa tuodaan esiin lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt keskeisimmät näkökohdat.

Pulkkilan kunta toteaa lausunnossaan, ettei hankkeella ole vaikutusta Siikajoen kuormitukseen Pulkkilan kunnan alueella. Kunta pitää hankkeen edellytyksenä sitä, että suunnitelmassa esitettyä alueelle soveltuvaa teknistä taloudellisesti parasta menetelmää käytetään. Lisäksi kunta toteaa, että Mankisenojan kuormituksen seurantamenetelmät eivät käy arviointiohjelmasta yksityiskohtaisesti ilmi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että arviointiohjelma on seutukaavan mukainen, hyvin laadittu, ja vesiensuojeluun on valittu nykypäivityksen mukaan tehokas ratkaisu. Liitolla ei ole arviointiohjelmasta huomautettavaa.

Rantsilan Vesihuolto Oy pyytää huomioimaan Mankisennevan erityisolosuhteet, jotka johtuvat turvetuotantoalueen sijainnista lähellä pohjavesialuetta ja tuotantoalueelle johtavan tien sijainnista keskellä pohjavesialuetta ja kahden vedenottamon välissä. Tien ojituksessa on huomioitava se, ettei nykyisiä tien alituksia syvennetä. Mankisennevalle tuleva varikkoalue on rakennettava suon eteläiselle laidalle. Jos se kuitenkin rakennetaan suon itäreunalle, tulee varikkoalue pinnoittaa ja tehdä öljysäiliöille betonoidut kaukalot sekä varmentaa mahdolliset öljyvuodot keräyskaivoilla. Rantsilan Vesihuolto Oy pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että vedenottoaluetta käytetään satoja vuosia eteenpäin, kun taas turvetuotantoalue on käytössä parhaimmillaan 20 vuotta, joten suhteellisen lyhyen hyötykäytön aikana saatetaan aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa pohjavesialueelle.

Oulun lääninhallituksen Sosiaali- ja terveysosasto esittää, että hankkeen terveydelliset ja sosiaaliset vaikutukset on esitetty arvioitavaksi riittävän kattavasti. Kurranjärvi on ensisijaisesti kuivatusvesien vesistövaikutusten kohteena ja järven virkistysarvo voi olla paikallisesti merkittäväkin. Hankkeen vesistövaikutukset tulisi tarkastella erikseen Kurranojan valuma-alueen osalta. Haaraojan kylä sijaitsee noin 1,5 kilometrin päässä hankkeesta. Alueelliset pölyn leviämissuunnat ja mahdolliset vaikutukset myös Järvitalon järven alueelle on tarpeen määritellä tarkemmin. Selvitysten tulee perustua uusimpiin turvepölyn leviämiselvityksiin. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten vaikutusaluearjaus on ulotettava niin laajalle alueelle kuin hankkeella tarkempien selvitysten mukaan voi olla vaikutusta. Haitallisten vaikutusten seurantaan tulee ottaa mukaan pölyn leviämismittaukset mikäli selvitykset osoittavat paikallisen väestön altistuvan pölylle. Ympäristövaikutusten arviointi tulee ulottaa myös tuotannon jälkeiseen aikaan siinä laajuudessa kuin ympäristövaikutuksia vielä ilmenee. Esimerkkinä tällaisista vaikutuksista voisivat olla vesistövaikutukset.

TE-keskuksen kalatalousyksikkö esittää lausunnossaan, ettei pintavalutus vesiensuojelumenetelmänä vastaa YVA-menettelyn tarkoitusta. Eri vesiensuojelujärjestelyjen soveltuvuutta niin teknisesti, taloudellisesti kuin ympäristönsuojelunkin kannalta tulee tarkastella arvioinnin yhteydessä ja tarkastelun tulokset esittää arviointiselostuksessa. Suunnitellun tuotantoalueen

suuren koon vuoksi vaihtoehtona tulee tarkastella myös kemikalointia. Niiltä osin kuin tietoja kalastosta ja kalastuksesta ei ole saatavissa velvoitetarkkailusta tai muista olemassa olevista lähteistä, ne on hankittava arviointimenettelyssä.

Metsähallitus toteaa arviointiohjelman olevan riittävän ja toteaa, ettei hankkeella todennäköisesti ole vaikutuksia Metsähallituksen hallinnassa oleviin suojelualueisiin tai taloustoimintaan.

Olli-Pekka Siira, Siikajoen suoluontokeskus

Mankisenneva sijaitsee Venenevan suoerämaa-alueen tuntumassa. Luonnonsuojelulliset arvot tulee selvittää huolella. Kasvillisuus- ja linnustotutkijoiden havaintoja tulee kunnioittaa päätöksenteossa. Vaikutukset vesistöihin tulisivat olemaan pitkälisempiä. Matala ja kalastoltaan arvokas Kurranjärvi, jolla on huomattavaa virkistyskäyttöarvoa paikallisille asukkaille, on vaarassa rehevöityä, liettyä ja täytyä.

Vesienkäsittelyn lähtökohta tulisi olla käyttää ympäristönsuojelullisesti parasta mahdollista menetelmää. Millaista seurantatutkimusta on tarkoitus tehdä? Miten kuormitusarvio on tarkoitus varmentaa? Ihmetyttää, miten pintavalutuskentät ja kuivatusvesien johtaminen on jo valmiiksi suunniteltu, vaikka ensiksi pitäisi tehdä ympäristövaikutusten arviointiohjelma, jossa tutkittaisiin kaikki vaihtoehdot tarkkaan, jotta haitalliset ympäristövaikutukset kyettäisiin minimoimaan. On päädytty helppoon ratkaisuun: pintavalutuksen jälkeen vesien johtamiseen suoraan Kurranjärveen. Ohjelmassa mainitaan, että ainoastaan sulan aikana vedet johdetaan pumppaamalla, ei kerrota mitä jäättien aikana tapahtuu. Johdetaanko kuivatusvedet kenties kenttien ohi puhdistamatta? Pintavalunta on jäissä, mutta pohjavesivaluntaa tapahtuu talvellakin. Turvekentän kuivatusvesien juoksuttaminen Kurranjärven ohi pelastaisi järven ekosysteemin rehevöitymiseltä.

Kurranojalla on paikallisesti tärkeää matkailullista merkitystä. Kurranojan liettyminen vaikuttaisi haitallisesti viihtyvyyteen ja matkailuyrityksen liiketoimintaan. Siikajoki on jo ylikuormitettu vesistö, jota häiritsee lisäksi voimakas säännöstely. Turvetuotannon ympäristönsuojeluun ja turvekenttien uusiokäyttöön tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Alue sijaitsee Siikajoen suoluontokeskus-hankeen toimialueella ja lähistölle on suunnitteilla luontoretkeilyreitit sekä keskus, jossa esitellään turvetuotantoa ja uusiokäyttökohteita. Toivon, että Mankisennevasta tulisi malliesimerkki vastuullisesta turvetaloudesta.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry:n käsityksen mukaan arviointiohjelmassa on kuvattu hankealueen maankäyttö niukasti ja liian suppealta alalta. Olennaista on esittää maankäytön kuvauksessa alueen nykyisen turpeennoston sekä turvetuotantovarausten määrä kyseisellä valuma-alueella sekä kunnan ja seutukunnan tasolla. Lisäksi olisi esitettävä kaikki muut samaa vesistöä kuormittavat päästölähteet. 0-vaihtoehdossa on selvitettävä se, onko voimaperäisesti aluetta muokkaavan luonnonvarojen hyödyntämisen jatkaminen ennestäänkin intensiivisesti käsitellyllä alueella suotavaa, vai tulisiko seudulla antaa sijaa vähemmän kuormittavalle maankäytölle. Johtopäätöksiä hankkeen vaikutuksista Vahtinevan soidensuojelualueeseen sekä Pelson luonnonpuistoon tulee tehdä vasta selvitysten jälkeen.

Lausunnossaan luonnonsuojelupiiri toteaa myös, että turpeennostoalan tulevaisuuden kehitystä tulee arviointiselostuksessa käsitellä totuudenmukaisemmin, ottaen huomioon Kioton ilmastopimuksen mukanaan tuomat muutostarpeet myös aluetasolla. Tuotannosta poistuvan turpeennostoalan korvaaminen uudella vastaavalla alalla ei automaattisesti oikeuta turpeennostohanketta, ei edes jo ojitetulla alueella. Turpeennoston aloittaminen lisää entisestään vesistökuormitusta, jota hanke on tuottanut jo vuodesta 1982.

Hankkeen toteuttamisvaihtoehdoista luonnonsuojelupiiri toteaa, että nolla-vaihtoehdon toteutuessa alue ei välttämättä jää nykyiseen tilaansa. Vaikka ojitukselle ei tehtäisi mitään, sarkaojitettu alue muuttuu, joskin hitaasti. Toinen mahdollisuus on ennallistaa alue. Näitä erilaisia kehityskulkuja ja niiden merkitystä esimerkiksi valuma-alueen ja vesistön tilaan tulee selvittää arviointiselostuksessa. Lisäksi tulee tarkastella toteuttamisvaihtoehtoa, jossa tuotantopinta-alaa pienennetään sen verran, että kaikki valumavedet voidaan sulan maan aikana johtaa pintavalutus kentän kautta, koska arviointiohjelmassa tuotantopinta-alasta osa (105 hehtaaria) jää pintavalutuksen ulkopuolelle.

Hankkeen vaikutuksista luonnonsuojelupiiri toteaa seuraavaa: Arviointiohjelmassa käytetään epäsuoria ilmauksia siitä, kuinka orgaaninen kiintoaines on vähemmän haitallista kuin epäorgaaninen hienoaines. Olennaisia ovat vain turpeennostosta aiheutuvien päästöjen vaikutukset. Tuotannon haittoja on arvioitava myös sellaisten selvitysten pohjalta, jotka voivat tuoda esiin toiminnan kielteisiä vaikutuksia. Myöskin on arvioitava lisäkuormituksesta johtuva vesiekosysteemin tilan parantamisen estymisen vaikutus. Mankisennevan tuotantoon ottamisen merkitys hiilidioksidipäästöihin on arvioitava. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä työllisyysvaikutusten arviointia ei pidä rajata koskemaan vain Mankisennevan työllistävää vaikutusta, vaan sen rinnalla on arvioitava se, kuinka vastaavan energiamäärän tuottaminen työllistäisi metsäenergian ja peltobiomassojen tuotannossa. Tämä parantaisi myös 0-vaihtoehdon vertailukelpoisuutta.

Turvetuotantoalueen jälkihoidossa ja jälkikäytössä uudelleensoistamisen mahdollisuus on arvioitava.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaisena toimiva Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus on **kuuluttanut** arviointiohjelman nähtävillä olosta. Arviointiohjelmasta ja kuulutus ovat olleet **nähtävillä** 20.5.2002 – 19.7.2002 välisen ajan Rantsilan ja Pulkkilan kunnanvirastoissa ja kirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Kuulutus arviointiohjelman nähtävillä olosta julkaistiin Siikajokilaaksossa.

Yhteysviranomaisen varasi lausunnonantomahdollisuuden arviointiohjelmasta Rantsilan ja Pulkkilan kunnille, Pohjois-Pohjanmaan liitolle, Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirille, Metsähallituksen Pohjanmaan alueelle, Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolle, Kainuun TE-keskuksen kalatalousyksikölle sekä Kestilän ja Siikajoen kalastuskunnille.

Hankkeesta järjestettiin **yleisötilaisuus** 21.5.2002 Rantsilassa Järvi-talon leirikeskuksessa. Tilaisuudessa olivat läsnä mm. Vapo Oy:n, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen, Rantsilan kunnan, Suoluontokeskus -hankkeen, Siikajoen kalastusalueen ja Kestilän Kalastuskunnan edustajat. Seuraavassa on kirjattuna yleisötilaisuuden keskeinen sisältö.

Yleisötilaisuudessa tuotiin esiin, että Mankisennevilla 1981 tehdyillä kunnostusvaiheen ojituksilla on ollut suuria vaikutuksia Kurranjärveen. Tämä pitäisi ottaa huomioon YVA-menettelyssä. Esiin nousi mahdollisuus ohittaa Kurranjärvi uudella ojalla. Tuotiin esiin, että tulisi ottaa huomioon eri turvetuotantohankkeiden yhteisvaikutukset Siikajokeen. Keskusteltiin vesiensuojeluratkaisuista, mm. pintavalutuskentistä ja kemikaloinnista.

Pohdittiin mahdollisuutta, että Mankisenneva voisi toimia esimerkkinä Suoluontokeskushankkeessa sellaisena tuotannossa olevana suona, jolla ympäristönsuojelu hoidetaan esimerkillisesti. Tuotiin myös esiin huoli tulipalorisistä, joka on otettava YVA-menettelyssä huomioon.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelma sisältää pääpiirteittäin YVA-asetuksen 11 §:n edellyttämät seikat. Arviointiselostuksessa nämä seikat on esitettävä tarpeellisessa määrin tarkistettuina, kuten asetuksen 12 § edellyttää. Seuraavassa esitetään ympäristökeskuksen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta YVA-asetuksen 11 §:n mukaisessa järjestyksessä.

1) Tiedot hankkeesta, sen tarkoituksesta, suunnitteluvaiheesta, sijainnista, maankäyttötarpeesta ja sen liittymisestä muihin hankkeisiin sekä hankkeesta vastaavasta.

Hanketiedot on esitetty riittävässä laajuudessa. Maankäytön kuvauksessa ja liittymisessä muihin hankkeisiin tulee esittää Vapo Oy:n hankkeiden lisäksi käytettävissä olevat tiedot muiden turvetuottajien turvetuotantotoiminnan laajuudesta Kurranojan valuma-alueella. Siikajoen pääuomaan kohdistuvaa turvetuotantotoiminnan laajuutta tulee kuvata sekä koko Siikajoen vesistöalueen tasolla että erikseen Kurranojan laskukohdan alapuolelle pääuomaan vaikuttavalta osin. Lisäksi tulee selostaa tuotantotoiminnan ajallinen ja alueellinen kehitys tähän saakka ja tulevaisuuden tavoitteet. Turvetuotantotoiminnan vesistökuormitus ja sen osuus kokonaiskuormituksesta haittojen ilmenemisen kannalta kriittisten olosuhteiden vallitessa tulee arvioida. Myös alueelta poistuneiden ja poistuvien tuotantosoiden vaikutukset tulee ottaa huomioon.

2) Hankkeen toteuttamisvaihtoehdot, joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen.

Arviointiohjelmassa on toteuttamisvaihtoehtoina vain joko hankkeen toteutus tai toteuttamatta jättäminen. Molempien vaihtoehtojen hyötyjä ja haittoja on tarkasteltava arviointiselostuksessa. Toteuttamattajättämisvaihtoehdon kohdalla tulee tarkastella myös nykyisin ojitetun alueen luonnontilaan entistämisen vaikutuksia. Paksaturpeisuuden vuoksi ko. sarkaojitusalue ei liene metsäojituskelpoista ja turvetuotannolle vaihtoehtoista taloudellisesti hyödyllistä käyttömuotoa ei ojitetulle alueelle ole esitetty. Alueen kuivatus aiheuttaa luonnontilaan verrattuna vesistökuormitusta ja luonnontilaisena alue olisi merkityksellisempi myös luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Yhteysviranomaisen näkee tarpeelliseksi käsitellä kolmantena vaihtoehtoa, jossa sarkaojitettu alue toteutetaan, mutta 105 ha:n suuruinen valmistelema-
ton alue jätetään tuotannon ulkopuolelle. Arviointiselostuksessa on esitettävä kunkin vaihtoehdon ympäristövaikutukset. Parasta on koota vaikutusarviointi matriisin muotoon, jossa kerrotaan eri muuttujien vaikutusarvio kussakin vaihtoehdossa. Keskeistä arviointiselostuksessa on pohtia haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistä.

3) Tiedot hankkeen toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista, luvista ja niihin rinnastettavista päätöksistä.

Tiedot ilmenevät arviointiohjelmasta.

4) Tiedot ympäristövaikutuksia koskevista laadituista ja suunnitelluista selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista sekä

Vaikutukset kasvillisuuteen. Arviointiohjelman mukaan Mankisennevan kasvillisuus kartoitetaan kesällä 2002. Tarkoituksena on selvittää alueen kasvillisuustyyppit ja kasvilajisto sekä alueen luonnontilaisuus. Kasvillisuus-kartoitus rajautuu pääasiassa Vapo Oy:n hallinnassa olevalle alueelle. Tuotantoon kaavaillun alueen lisäksi käydään läpi ympäristöä niillä alueilla, joihin tuotanto voimakkaimmin vaikuttaa. Tarkoituksena on esittää kartalla suotyypit ja nykytila sekä mahdolliset merkittävät lajit. Yhteysviranomaisen toteaa, ettei suunnitelmiin ole huomauttamista.

Vaikutukset linnustoon. Arviointiohjelman mukaan Mankisennevalta ei ole aikaisempia linnustoselvityksiä. Tarkoituksena on laskea linnusto linjalaskentamenetelmällä kesällä 2002. Yhteysviranomaisen toteaa, etteivät harvalukuiset lajit välttämättä osu linjalle, jolloin linjalaskentaa tulisi täydentää kartoituslaskennalla.

Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen. Arviointiohjelman mukaan Mankisennevan monimuotoisuutta arvioidaan kesällä 2002 tehtävien kasvillisuus- ja linnustokartoitusten perusteella. Lajien lisäksi kiinnitetään huomiota alueen luontotyyppeihin. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointimenetelmät ovat riittäviä.

Vaikutukset pohjavesialueisiin, kaivoihin ja pienvesiin. Arviointiohjelman mukaan hankealueen välittömässä läheisyydessä ei ole I ja II luokan pohjavesialueita, joten hankkeella ei ole vaikutusta pohjavesiin tai niiden hyödyntämiseen. Yhteysviranomaisen toteaa kuitenkin, että näiden lisäksi tulee ympäristövaikutusten arvioinnissa ottaa huomioon mahdolliset luokkaan III kuuluvat pohjavesialueet. Rantsilan Vesihuolto Oy:n lausunnon mukaan hanke sijaitsee lähellä pohjavesialuetta ja tuotantoalueelle johtava tie sijaitsee keskellä pohjavesialuetta ja kahden vedenottamon välissä. Rantsilan Vesihuolto Oy:n esittämät näkökohdat ja toimenpide-esitykset tulee ottaa arviointiselostuksessa huomioon. Myös kaivoja koskevat tiedot on esitettävä arviointiselostuksessa varmennettuina. Arvokkaiden pienvesien inventointi –selvitys ei anna riittävästi tietoa pienvesistöistä eikä vesistöä pienemmistä luonnonvesistä, joten selostusta varten tulee tarpeen mukaan hankkia lisätietoja olemassa olevien tietojen lisäksi.

Maisemavaikutukset. Arviointiohjelmassa todetaan jätettävän suojavyöhykkeitä tuotantokentän ympärille mahdollisuuksien mukaan. Yhteysviranomaisen toteaa, että maisemavaikutusten arvioinnin tulee olla osana ympäristövaikutusten arviointia, koska tuotantotoiminnasta aiheutuu pysyviä maisemamuutoksia. Maisemavaikutukset (esim. rehevöityminen) Kurranjärveen on myös arvioitava.

Vaikutukset kulttuuriperintöön. Arviointiohjelman mukaan Mankisennevan välittömässä läheisyydessä ei ole kulttuurihistoriallisia kohteita.

Vaikutukset hankealueen luonnonvarojen hyödyntämiseen. Hankealueen lähitalouksille lähetetyllä kyselyllä selvitetään hankealueen merkitystä marjastus- ja metsästysalueena sekä alueen käyttöä muuhun virkistäytymiseen. Tulokset esitetään arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että yleisötilaisuudessa esiin noussut kyselyn laajentaminen lähitalouksia kauemmas on perusteltua, koska esim. hyvälle hillasoille lähdetään marjaan kauempaakin.

Vaikutukset alapuoliseen vesistöön sekä vesistö- ja kalastovaikutukset. Arviointiselostuksessa on tarkoitus kuvata alapuolisen vesistön veden laatu, kalasto ja kalastus sekä ravustus. Lisäksi arviointiselostuksessa tullaan esittämään alapuolisen vesistön muu maankäyttö. Yhteysviranomaisen katsoo, että ko. selostuksessa tulee kuvata vesistön tila, johon sisältyy ohjelmassa esitetyn veden laadun lisäksi vesistön pohjan ja rannan laadun kuvaus. Arviointimenettelyn keskeisen annin tulee pintavesiä koskien kohdistua Mankisennevan turvetuotantoalueen aiheuttamaan vesistökuormitukseen ja vesistövaikutuksiin sekä vaikutuksiin kalastoon ja kalastukseen sekä virkistyskäyttöön ja siihen, miten haitalliset vaikutukset estetään tai niitä vähennetään. Vaikutustarkastelussa tulee ottaa huomioon alapuolisen vesistön kuormittuneisuus ja Mankisennevan tuotantoalueen aiheuttaman lisäkuormituksen vaikutus vesistön tilaan ja sen kehitykseen.

Arviointiohjelmassa kuvataan yleisellä tasolla turvetuotannon vesistövaikutuksia. Kiintoaineesta on todettu mm., että orgaaninen kiintoaine on kalojen mätimunille ja poikasille vähemmän haitallista kuin epäorgaaninen hienoa-aine. Tekstistä puuttuu turvetuotantokentälle tyypillisen orgaanisen kiintoainekuormituksen vaikutusten kuvaus.

Turvetuotannon kalataloudellisten vaikutusten yleiskuvaus on puutteellinen ja lukija voi tekstin perusteella saada käsityksen, ettei turvetuotantotoiminta voisi aiheuttaa kalataloudellisia haittoja. Turvetuotantoalueiden lupakäsittelyissä on kuitenkin todettu mm. kalataloushaittoja (esim. Vesiylöikeuden päätös 29.4.1999, nro 26/1999). Arviointiselostuksessa kalataloudellisten vaikutusten arvioinnissa tulee tukeutua kaikkeen keskeiseen tieteelliseen näyttöön turvetuotannolle tyypillisen kuormituksen vaikutuksista. Turvetuotannon vaikutuksista rapuun viitataan tutkimukseen, jossa arviointiohjelman mukaan turvetuotannon ei ole havaittu vaikuttavan alapuolisen joen rapukantaan. Rapuihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee kuitenkin läh-
tökohtana olla kaikki keskeinen tieteellinen näyttö turvetuotantoalueelle tyypillisen kuormituksen vaikutuksista. Turvetuotannon aiheuttamia rapuhaittoja voi ilmetä, josta esimerkkinä mainitaan tässä yhteydessä Vesiylöikeuden Piipsannevaa koskeva päätös 7.4.1995 nro 61/1995.

Arviointiselostuksessa tulee panostaa erityisesti tehokkaimpien vesiensuojeluratkaisujen löytämiseen. Pintavalutuskentät toimivat tehokkaasti vain kesällä. YVA-menettelyn tulee antaa tieto siitä, miten vesiensuojelu hoidetaan tehokkaasti ympärivuotisesti ja eri sääolosuhteissa. Ohjelmassa esitetään, että Mankisennevan tuotanto- ja vesiensuojelusuunnitelman mukaan turvetuotantoalueen kuivatusvedet johdetaan 250 hehtaarin alueelta sulana aikana kahdelle eri pintavalutuskentälle. Pumppausjakso on tuotava selvästi esille myös arvioituina aloitus- ja lopetuspäivämäärinä ja pumppausvuorokausina. Arviointiselostuksessa tulee esittää tuotantoalueen vesienkäsittelymenetelmien ja vesien johtamisen lisäksi eristysojien valuma-alueet, vesien johtaminen ja vesienkäsittelymenetelmät vesistökuormituksen vähentämiseksi.

Niiltä osin kuin vesistön tilasta, kalastosta ja kalastuksesta tai muista arvioinnissa tarvittavista asioista ei ole saatavissa riittäviä tietoja olemassa olevista lähteistä, ne on hankittava arviointimenettelyssä.

Hankkeen vesistökuormitus tulee arvioida vuodenajoin (kesä, syksy, talvi ja kevät) ja erikseen kuntoonpano- ja tuotantovaiheissa. Hankkeen kuormitusarvioissa tulee tukeutua myös ko. hankkeen alueelta purkautuvista vesistä mitattuihin vedenlaatutietoihin, jos niitä ei ole riittävästi, tulee vedenlaatua tutkia lisää. Mahdolliset tiedot turpeen laadusta, mm. kasviravinnepitoisuuksista, antavat viitteitä ko. hankkeen käsittelemättömien kuivatusvesien kuormittavuudesta, joten ne tulee myös hyödyntää.

Arviointiselostuksessa tulee panostaa tehokkaimpien vesiensuojeluratkaisujen löytämiseen hankkeelle, mukaan lukien eristysojat. YVA-menettelyn tulee antaa tieto siitä, miten vesiensuojelu hoidetaan tehokkaasti eri vuodenaikoina ja eri sääolosuhteissa. Vaihtoehtoisten vesiensuojeluratkaisujen vertailun on oltava riittävää, jotta saadaan varmuus vesistövaikutukset huomiottaen parhaan käyttökelpoisen tekniikan toteutumisesta tällä hankkeella. Eräissä kannanotoissa esitettyä kuivatusvesien johtamismahdollisuutta Kurranjärven ohi tulee myös tarkastella.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Arviointiselostuksessa selvitettäviin seikkoihin kuuluvat vaikutukset elinkeinoihin ja toimeentuloon sekä hankkeen työllistävä vaikutus. Myös hankkeen vaikutukset alueen virkistyskäyttöön on selvitettävä. Tällöin keskeisessä asemassa ovat vaikutukset Kurranjärven loma-asunnoille. Parasta olisi järjestää loma-asujille kyselytutkimus, koska arviointiohjelman nähtävillä olo ei ole tuonut lainkaan palautetta loma-asujilta. Herää kysymys, onko tieto YVA-menettelystä tavoittanut Kurranjärven loma-asukkaat. Vaikutusaluearajaus on ulotettava niin laajalle kuin hankkeella voi olla ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia.

Pölyvaikutukset. Pölyvaikutusten kohdalla on arvioitava erikseen terveys- ja viihtyvyytsvaikutukset sekä tuulen suunnan vaikutus pölyn liikkumiseen. Pölyarvioinneissa on huomioitava pölyn vaikutus myös muuna kuin tuotantoaikana. Pölyvaikutukset on arvioitava kokonaisvaltaisesti huomioiden myös muutkin haitat kuin vaikutukset asutukseen. Vaikutusaluearajauksen on oltava riittävän laaja. Keskeistä on haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksien tarkastelu.

Meluvaikutukset. Melua aiheutuu sekä tuotantoaikana että turvekuljetusten yhteydessä. Melun määrän lisäksi on arvioitava melun vaikutus ympäris-

töön. Meluhäiriön haitalliset vaikutukset korostuvat tuotannon ollessa tehokkaimmillaan ympärivuorokautista. Arviointiselostuksessa on tarkoitus esittää hankealueen läheisyydessä sijaitsevat häiriintyvät kohteet ja arvioida melun vaikutukset. Yhteysviranomaisen näkee tärkeäksi pohtia arviointiselostuksessa haitallisten vaikutusten lieventämismahdollisuuksia.

Liikennevaikutukset. Arviointiohjelman liikennevaikutusten arviointiin ei ole huomauttamista.

Yhteiskunnalliset vaikutukset. Arviointiohjelman mukaan tarkoitus on arvioida turvetuotantohankkeen työllisyysvaikutukset. Kyselyllä selvitetään lisäksi asukkaiden mielipiteitä turvetuotannon hyödyistä ja haitoista. Yhteysviranomaisella ei ole tähän huomautettavaa.

Riskit ja toimenpiteet niiden varalta. Arviointiselostuksessa on tarkoitus tuoda esiin turvetuotantoon liittyvät ympäristöriskit sekä toimenpiteet niiden ehkäisemiseksi. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa.

Vaikutusten seuranta. Vaikutusten seuranta ja tarkkailu on oleellinen osa tuotantotoiminnan suunnittelua. Arviointiselostuksessa onkin tarkoitus esittää suunnitelma seurannasta ja tarkkailusta kunnostus- ja tuotantotoiminnan aikana.

Turvetuotantoalueen jälkihoito ja –käyttö. Arviointiselostuksessa ei ole tarkoitus esittää yksityiskohtaista suunnitelmaa tuotantoalueen jälkikäytöstä. Yhteysviranomaisen katsoo, että todennäköisimmät kyseeseen tulevat jälkikäyttömuodot on kuitenkin syytä tuoda arviointiselostuksessa esiin. Arviointiohjelman mukaan Vapo Oy omistaa hankealueen, joten hakijalla on maanomistajana mahdollisuus ratkaista lopullisesti alueen jälkikäyttömuoto.

5) ehdotus tarkasteltavan vaikutusalueen rajauksesta.

Arviointiohjelmassa ei ole mainintaa siitä, kuinka laajalti alapuolisen vesistön muuta maankäyttöä esitellään ja mihin asti ko. hankkeen vaikutuksia alapuolisessa vesistössä arvioidaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että Kurranjärven ja Kurranojan alue tulee ottaa huomioon. On myös tarkasteltava kuormitusta ja vaikutuksia Siikajokeen, jolloin otetaan huomioon Mankisennevan kuormituksen lisäksi myös muiden turvetuotantohankkeiden kokonaiskuormitus ja yhteisvaikutukset. On eroteltava turvetuotantoalueen aiheuttama kuormitus vaikutusalueiden muusta kuormituksesta kuntoonpano- ja tuotantovaiheissa. Käytetyt laskentamenetelmät tulee kuvata tarkoin. Kokonaisvaikutusaluekartta lisää arviointiselostuksen havainnollisuutta.

6) Suunnitelma arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestämisestä.

Tiedot on esitetty arviointiohjelmassa.

7) Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikatauluista sekä arvio selvitysten ja arviointiselostuksen valmistumisajankohdasta.

Tiedot on esitetty arviointiohjelmassa.

Yhteysviranomaisen lausunnosta tiedottaminen

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon sekä kopiot arviointiohjelmasta annetuista lausunnoista hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset lausunnot säilytetään ja arkistoidaan Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä myös Rantsilan ja Pulkkilan kunnanvirastoissa, niiden kirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa.

Luonnonsuojelupäällikkö

Eero Kaakinen

Ylitarkastaja

Tuukka Pahtamaa

Suoritemaksu 4240 €

Tiedoksi

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Rantsilan kunta
Pulkkilan kunta
Rantsilan kunnan kirjasto ja ilmoitustaulun hoitaja
Pulkkilan kunnan kirjasto ja ilmoitustaulun hoitaja
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Rantsilan Vesihuolto Oy
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry
Oulun lääninhallitus, sosiaali- ja terveystoimisto
Kainuun TE-keskus, kalatalousyksikkö
Metsähallitus, Pohjanmaa
Kestilän kalastuskunta
Siikajoen kalastuskunta
Olli-Pekka Siira
PPO, Hynninen, Juujärvi, Kukkola

Maksun määräytyminen ja maksua koskeva muutoksenhaku

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa (1415/2001) olevan alueellisen ympäristökeskuksen maksullisia suoritteita koskevan maksutaulukon mukaisesti. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnon perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen postiosoite on PL 124, 90101 OULU ja käyntiosoite Isokatu 9, Oulu.